

Futurismus a hudba

„Konkrétní hudba“

Italský futurismus

- - 20. února 1909 v pařížském „Le Figaro“ vydává Manifest futurismu
- Filippo Tommaso Marinetti (1876-1944).
 - krása neklidu, rychlosti a boje, poezie odvahy a revolty
 - *"Budeme opěvovat obrovské zástupy vyburcované prací, radostí nebo vzpourou; budeme opěvovat mnohobarevné a polyfonní příboje revolucí v moderním velkoměstě; budeme opěvovat tetelivý noční žár zbrojnic a loděnic pod jejich prudkými elektrickými lunami; žravá nádraží; továrny, mosty, lokomotivy s mohutnou hrudí, klouzavý let aeroplánů.."*
 - *Základem futuristické poetiky byl dynamismus, projevující se jednak výrazovou zkratkovitostí, jednak mnohotvárností a proměnlivostí básnického rytmu. Odrážel snahu o umělecký ekvivalent pohybu a rychlosti jako typických znaků života 20. století. Druhým podstatným rysem byla jednota předmětu, prostředí a atmosféry transformovaná do uměleckého obrazu, prolínání rovin. Tedy radikální rozpor s dosavadní tradicí.*

Umberto Boccioni – Elasticidade

1912

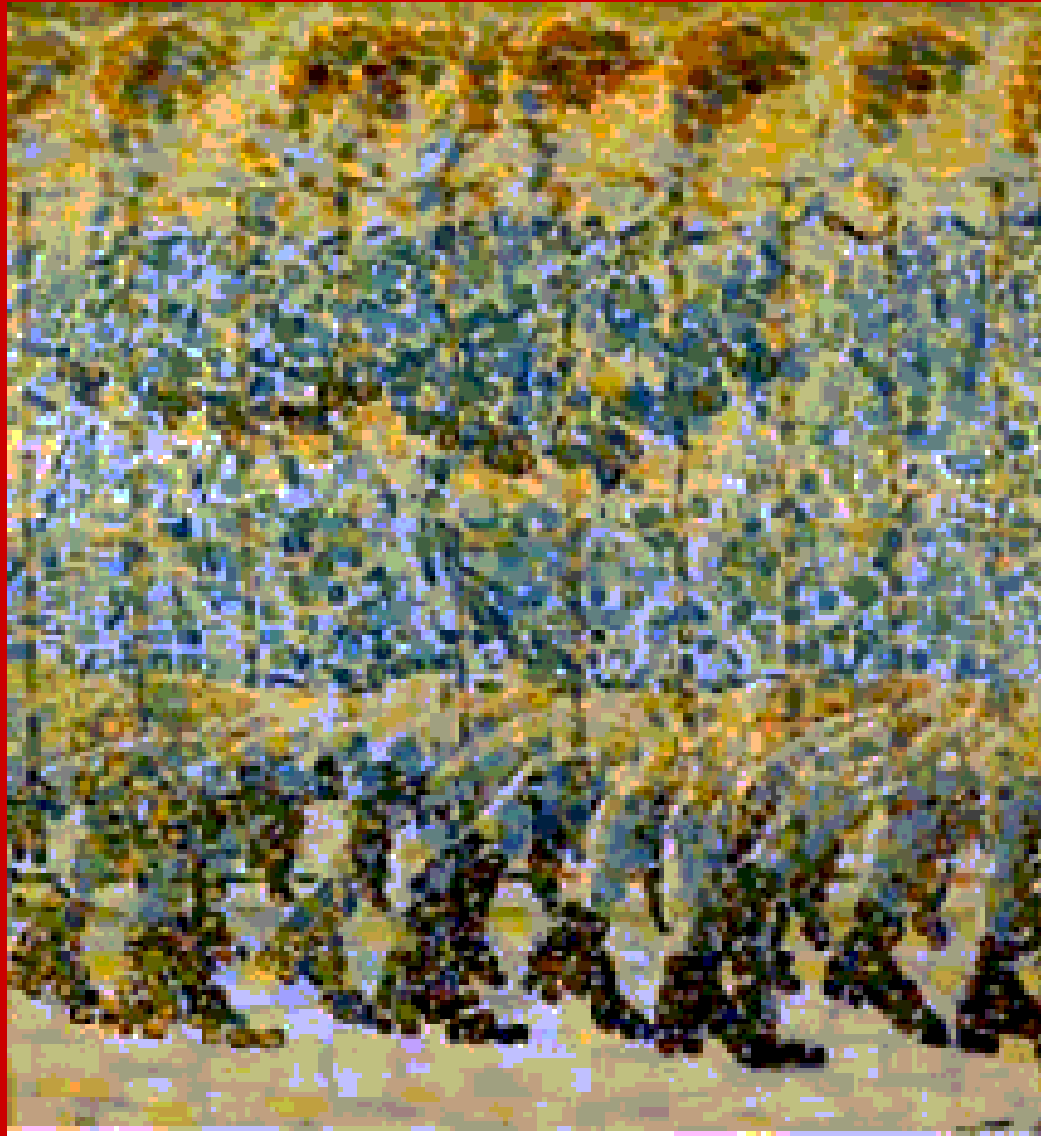

Giacommo Balla

Dynamism of a Dog on a Leash

Girl running on a Balcony

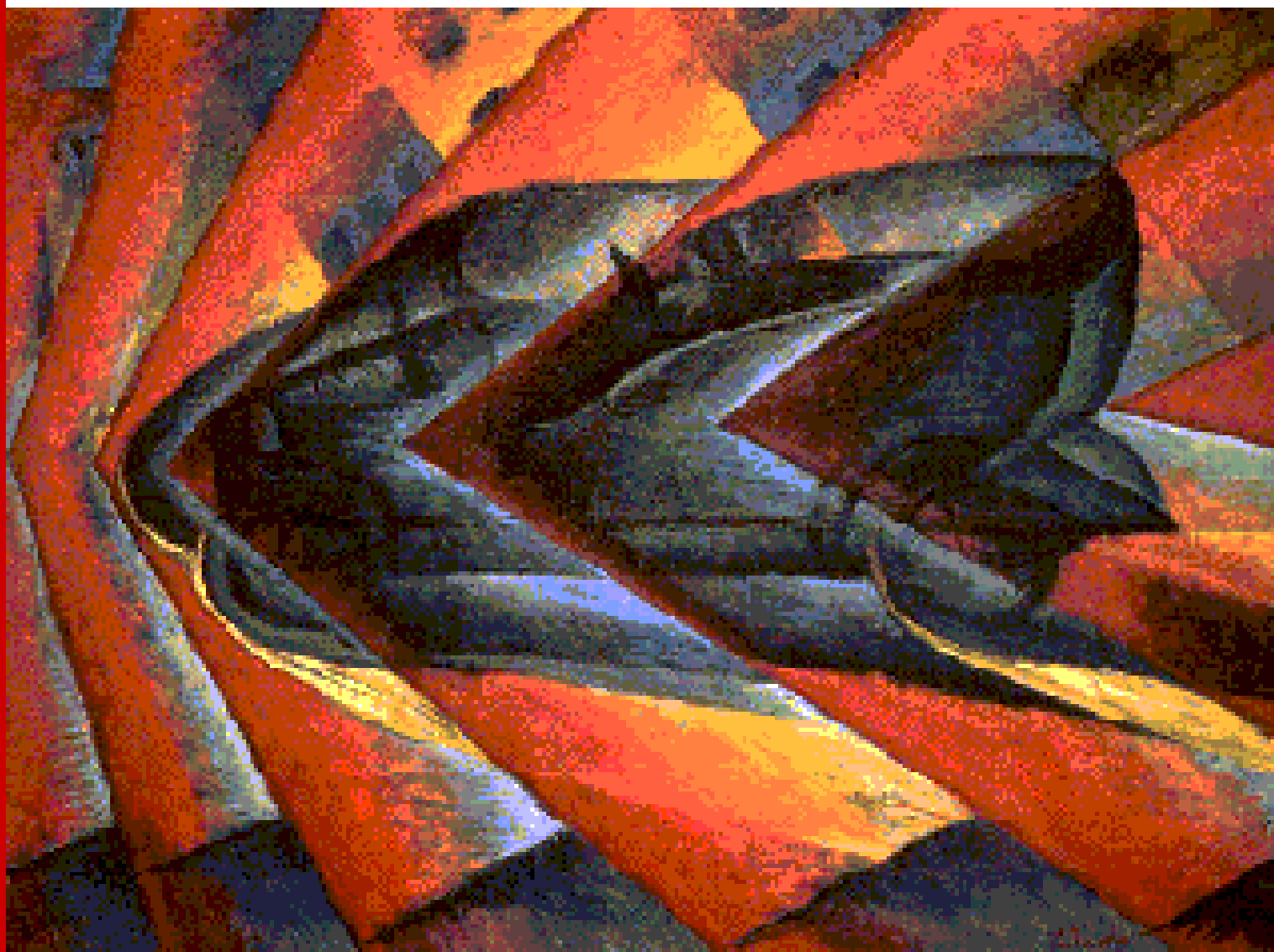
Carlo Carra – The Funeral of Angello Galli

Gino Severini – La Danza

Luigy Russollo Dynamism of a Car

„Manifest futuristických hudebníků“

Balilla Pratella: „Manifesto dei musicisti futuristi (1910)“

- Přesvědčit mladé skladatele aby opustili školy
- Bojovat proti zkorumpovaným a nevzdělaným kritikům
- Nehlásit se do konvenčních skladatelských soutěží
- Držet se bokem od komerčních a akademických kruhů
- Zničit předsudky vůči „dobře udělané“ hudbě
- Zničit vládu interpreta
- Operní libreto přeměnit na báseň pro hudbu
- Bojovat proti historismu
- Provokovat ve společnosti nenávist vůči starému umění
- ...

Umění hluku(1913)

Luigy Russolo – „L'arte dei rumori“

- „Každý projev života provází hluk. Naše uši jsou na něj zvyklé, hluk je schopný připomínat nám samotný život.
 - Mukařovský 1940 ve své studii O Jazyce básnickém píše:
 - *„Přesto však je značný rozdíl mezi ostatními uměleckými materiály a jazykem. Kámen, kov, barevná hmota atd. vstupují do umění jako pouhé jevy přírodní, jež teprve v umění přijímají znakovou povahu, počínají něco znamenat. Jazyk je znak již svou vlastní podstatou: i sám přírodní jev, který je jeho podkladem, totiž zvuk lidského hlasu, vychází z mluvidel již formován k tomuto účelu. Znakovým charakterem blíží se jazyku jakožto uměleckému materiálu toliko materiál hudby, tón, jenž také není pouhým přírodním zvukem, ale součástí tónového systému; jen jako takovému je mu rozuměno. ... Na rozdíl od jazyka je však tón svou existencí omezen téměř jen na hudbu: příroda tónů až na mizivé výjimky nemá (jako téměř jediný případ přírodního tónu bývá citován zvuk sesouvajících se písečných dun), v oblasti lidské působnosti objevují se tóny mimo hudbu jen na samém jejím okraji a v tesné souvislosti s ní; takové jsou např. trubkové signály. Proto není tón vklíněn do životní praxe a nestává se nositelem určitého významu: význam hudební melodie zůstává pouhou intencí bez určité kvality, schopnou pojmout téměř neomezené množství významů konkrétních.“*

Luigi Russolo (1887 – 1947)

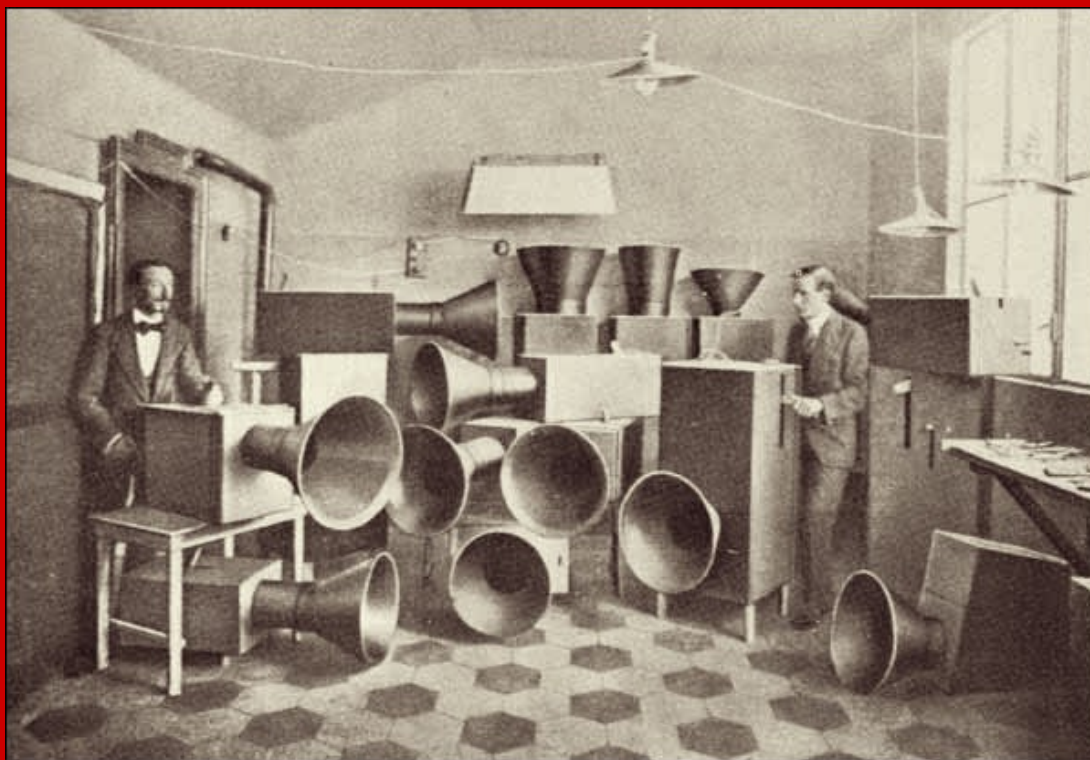
„Probouzení velkoměsta“

Dal « Risveglio di una città » per Intonarumori. • L. Russolo

The image displays two pages of handwritten musical notation for Luigi Russolo's 'Risveglio di una città'. The left page lists eight instruments: Ululatori, Romatori, Capitalori, Straziculatori, Scappatori, Ronzatori, Gorgogliatori, and Sibilatori. The right page is titled 'per Intonarumori. • L. Russolo' and features ten staves with dynamic markings (F, FF, P) and various musical notations including lines, dots, and arrows, representing the performance of noise-making instruments.

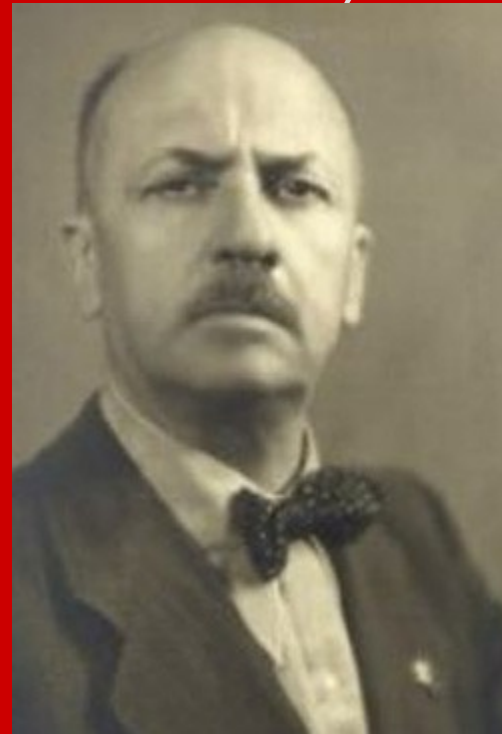
Antonio Russolo (1877 – 1942)

- Corale (1921) – chorál

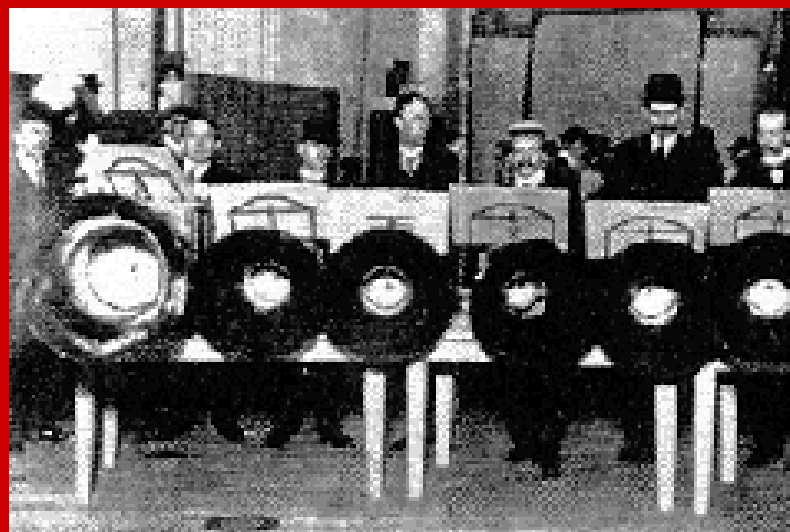

Filippo Tommaso Marinetti (1876 – 1944)

- Sintesi Musicali futuriste (1931)
 - Kombinace tradičních a nových nástrojů
 - Improvizovaný klavír (Aldo Guintini)
 - Stroj
 - Moře
- Příklon k fašismu

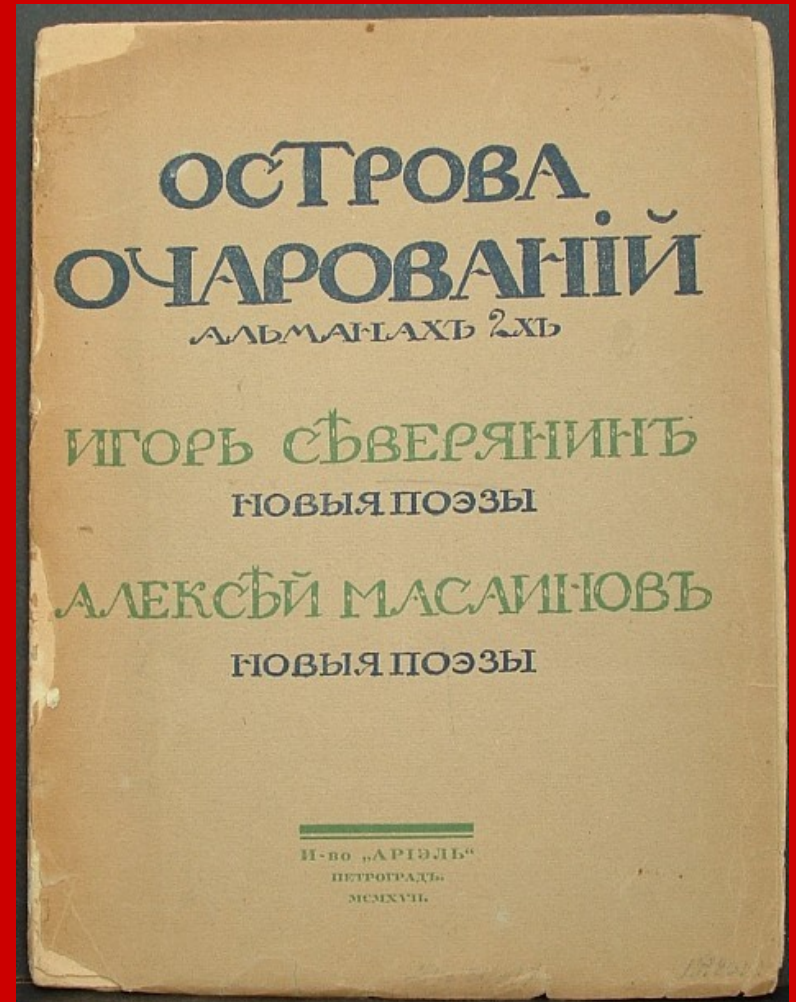
První koncert 1911

Ruský futurismus

- Zcela jinou podobu měl futurismus v Rusku, které se stalo jeho druhým významným centrem. Zde se futurismus ideově spojil s proticarským a protiválečným, demokraticky naladěným hnutím a v osobě Vladimira Majakovského (1893-1930) našel svého předního básníka. Majakovskij roku 1923 ve stati Futurismus dnes zásadně rozlišil italský a ruský futurismus, konstatoval jeho příbuznost v oblasti formy, ale zásadní odlišnost v názorové rovině. V rukou Majakovského se stal graficky výrazný verš nosnou konstrukcí sociálně pronikavých básnických, myšlenek, polemik a výzev. Sloučil formální výboje futurismu s revolučními cíli v dílech 150 000 000, V. I. Lenin, Správná věc a stal se jedním z básníků spoluurčujících vývoj moderní poezie. Vynikl i jako dramatik zdařilým pokusem o masový scénický projev v dramatu Mysteria buffa a divadelními satirami Štěnice a Ledová sprcha. Originálním ruským futuristou byl básník Velemir Chlebnikov (1885-1922), jehož Majakovskij vysoko cenil jako experimentátora, který ve své tvorbě odkryl netušené možnosti ruského jazyka a verše (Víla a skřítek, Válka v pasti, Noc před sověty).

Ego - futurismus

Kubo - futurismus

- Kazimir Malevich
The Knife-Grinder

An Englishmann in Moscow

Natalia Goncharova

The Cyclist

V hudbě

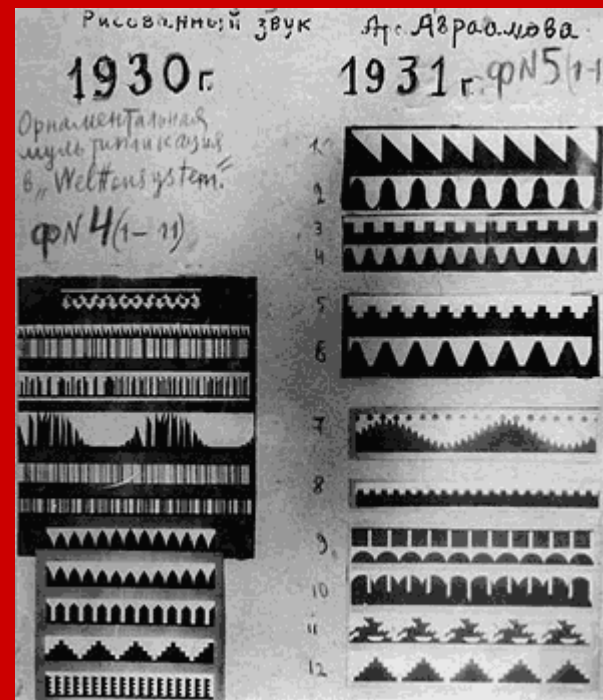
- Alexander Mossolov
- Alexander F. Goedicke
- Julian Krein
- Michail F. Gnesin
- Georg Kirkor
- Nikolai Roslavets
- Lev Knipper
- Dmitrij Schostakovitch

Etablování hluku

- Futuristé přistupovali k hluku spíše manifestačně a v podstatě velmi naivně. Tvořili „konvenční hudbu“ nekonvenčními prostředky
- Konkrétní hudba pracovala s „hlukem“ jako hudebním materiálem.
- Až Cage ve svém 4:33 (Silence) povýšil jakýkoli hluk ve své původní podobě na hudbu.

Arseny Avraamov

- Plán velké práce 1930

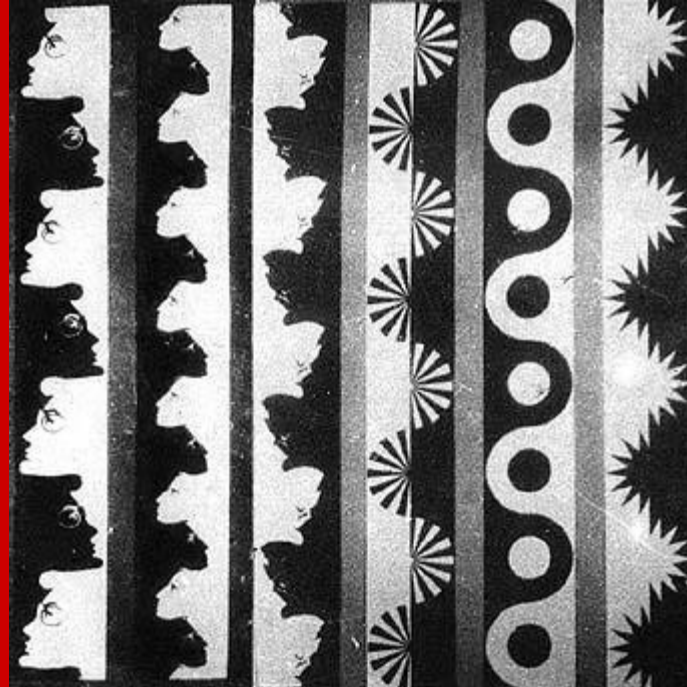
Evgeny Scholpo

- Variophone 1930

Theory and Practice of Graphic Sound"

- **Boris Yankovsky** "*Acoustic Synthesis of Musical Colours*".
- Kreslené soundtracky

www.radioart.sk

- Koncert Inoranomuri

MUSIQU
E
CONCR
ÉTE

NO
ISE
NO
ISE
NO
ISE
NO
ISE

Walter Ruttmann (1887 – 1941)

- Tvůrce avantgardních filmů
 - Opus series (1922 – 1925)
 - Nejvýznamnější – Berlin, Symphony of a City (1929)
- Wochenende (1930) – pouze zvukový film
 - Velmi významná předzvěst konkrétní hudby i současné moderní kompozice

Podobně jako
Leni Riefenstahl
přilnul k nacistické ideologii.

Musique concrète

- Konkrétní hudba
 - Vznik 1948 – v rozhlasových studiích Francouzského rozhlasu a televize R.T.F
 - *„Materiálem konkrétní hudby je zvuk ve stavu zrodu, jak nám ho poskytuje příroda, jak ho zachycují stroje a upravují vlastní manipulací“*
 - *„Dovedl – li inženýr –hudebník něco vytěžit z vrčení strojů, má též právo na to, aby byl vystřídán. Necht’ po něm přijde vynalézavý hudebník.“*
 - Výzkumná laboratoř, experimentování s novými zvuky a jejich úpravami, opravami a přeměňováním.

Pierre Schaeffer

(1910 – 1995)

- Studie hluků
 - Cinq etudes de bruits (1948)
 - Hledání ve třech liniích
 - První, nejvíce experimentální – technika koláže
 - Druhá spočívá v použití klavíru jako „nástroje pro všechno“ – nástroj je již před nahráváním různě upravován
 - Třetí linie byla charakterizována konfrontací
 - KONKRÉTNÍ HUDBA - Editio supraphon 1971

Společně s Pierre Henrym

Symphonie pour un homme seul (1950 – 1953)(Symfonie pro osamělého člověka)

– „*Symfonie se nepokouší postavit hluk proti hudebnímu zvuku: snaží se o nalezení syntézy mezi hluky spíše hudebními a souhrou nástrojů ne příliš vzdálenou od hluků.*“

Pierre Henry

- Écho d'Orphée
 - Ozvěny orfea
 - Klasická tematika spojená s neklasickým materiálem
 - Velké pobouření
 - Výsledkem pak Orfeo 53 – velký úspěch
 - „opera“ kombinující klasické zpěváky a tanečníky s konkrétní hudbou

MESSE POUR LE TEMPS PRÉSENT

Boris Vian/Bernard Parmegiani

- L'alcool tue
- Alkohol zabíjí!!

JOHN CAGE

- IMAGINARY LANDSCAPE nO. 1 (1938)

Pauline Oliveros

- No Mo (1966)

